

**Puheenjohtajan, professori Sirkka-Liisa Kivelän puheenvuoro
Suomen Senioriliikkeen syyskokouksessa 25.11.2009**

Arvoisa kokousväki, hyvät ystävät, mina bästa vänner

Suomen Senioriliike perustettiin joulukuussa 2008. Yhdistyksemme on rekisteröity alkuvuonna 2009. Takanamme on siis ensimmäinen toimintavuosi. Yhteiskunnassamme vallitsevat iäkkäitä, erityisesti kaikista vanhimpia syrjivät asenteet ja käytänteet olivat Senioriliikkeen perustamisen tausta. Olemme vuoden 2009 aikana lukeneet lehdistä ja kuulleet radiosta ja televisiosta monia iäkkäisiin kohdistuvia syrjiviä tekoja. Vanhusten palveluiden kilpailuttaminen on johtanut siihen, että tietyssä palvelutalossa pitkään asuneet iäkkäät ovat joutuneet pakkomuuttoihin. Kaupungin ruokapalvelut eivät ole toimineet, kun kaupunki on vaihtanut palvelun tarjoajaa. Märissä vaipoissa pitäminen, kemiallinen ja mekaaninen sitominen sekä ulkoilun ja kuntoutuksen puute ovat olleet yleisiä aiheita sanomalehdistössä. Nämä esimerkit osoittavat selvästi, että Senioriliikettä tarvitaan. Meidän on kuitenkin muistettava, että maassamme on paljon hyvää vanhustenhoitoa. Vanhuksia arvostavan hoidon kehittäminen kertoo muutoksen olevan mahdollista.

Erityisen huolestunut olen tästä, nyt kädessäni olevasta 181 sivua käsittävästä Valtioneuvoston selonteosta Suomen ihmisoikeuspolitiikasta, joka nyt on eduskunnan käsittelyssä. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pyysi minulta asiantuntijalausunnan selonteosta. Sisällysluettelon katsominen jo osoittaa sen, että Valtioneuvosto ei huomaa ikäsyrjinnän todellisuutta maassamme. Valtioneuvosto ei selonteossaan käsittele iäkkäisiin ja vanhuksiin kohdistuvaa syrjintää, vaikka tutkijat ovat dokumentoineet ikäsyrjiviä asenteita ja käytänteitä suomalaisessa yhteiskunnassa ja vaikka viestintävälineet ovat kertoneet monenlaisesta ikäsyrjinnästä. Sisällysluettelon mukaan raportissa käsitellään vapautensa menettäneiden asemaa ja rikosoikeudellista järjestelmää, naisten asemaa, ihmiskauppaa sekä lasten, vammaisten henkilöiden, vähemmistöjen ja saamelaiden oikeuksia. Vähemmistöjen oikeuksien käsittely kohdistuu kansalliskieliä ja muita kieliä koskeviin oikeuksiin ja romanien, turvapaikan hakijoiden ja pakolaisten, maahanmuuttajien sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin. Valtioneuvoston selonteossa on unohdettu erittäin tärkeä ja keskeinen ihmisryhmä eli iäkkäät ja vanhuksset, joita syrjitään varsin paljon. Tämä puute on mielestäni esimerkki todellisesta ikäsyrjinnästä, joka maassamme vallitsee.

Senioriliikkeen hallituksen toiminta on ensimmäisenä toimintavuonna kohdistunut uuden järjestöemme toiminnan organisoimiseen. Väliaikaisen hallituksen jäsenet, joita minun lisäksi ovat Aulis Mäkinen, Suoma Karjalainen, Tuula Vilkeniemi, Tuula Talvela, Anne Simanainen-Kauhanen, Barbro Gustafsson, Leif Jansson, Harri Kankare ja Sirkka Sinkkonen ovat ilman palkkioita ja jopa ilman matkakustannusten korvauksia tehneet pyyteetöntä työtä. Yhdistys on rekisteröity, jäsenrekisteri on perustettu ja olemme avanneet kotisivut. Kotisivuilla olemme tiedottaneet yhdistyksen toiminnasta, ja siellä on joitakin iäkkäiden terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen tähtääviä kirjoituksia. Munkkiniemen seurakunnan talosta on vuokrattu pieni toimistotila, osittaisella työvoimatoimiston tuella on palkattu puolipäivätoimiston toimistos sihteeri ja toimistoon on hankittu puhelin sekä muut toimistossa tarvittavat välineet. Alkuvuonna 2009 aloitettua vanhusasiavaltuutetun adressikeräystä on jatkettu koko vuoden ajan. Jäsenemme ovat olleet aktiivisia valtuutettua kannattavien nimien keräyksissä, ja kannattavia henkilöitä on tällä hetkellä noin 45 000. Tulemme jättämään vanhusasiavaltuutetun toimiston perustamista koskevan vetoamuksen peruspalveluministeri Paula Risikolle maanantaina 30.11. Samalla vetoamme vanhustenhoitolain puolesta ja esitämme sitä, että lain on oltava riittävän laaja. Vetoamme myös vanhusneuvostojen lakisäätämisen puolesta.

Keväällä 2009 on Turun kirjaston ja Turun seudun vanhustuki ry:n kanssa yhteistyönä käynnistetty Senioreiden Studia Generalia -luennot. Samanlainen toiminta yhteistyössä Tapiolan kanssa on käynnistetty syksyllä 2009 Tapiolan T-hetki-tilassa Kampin linja-autoaseman läheisyydessä. Nämä tilaisuudet ovat olleet suosittuja, ja niihin osallistuneet ovat aktiivisesti keskustelleet ja kyselleet tilaisuuksissa. Olemme saaneet luentojen pitäjiksi korkeatasoisia asiantuntijoita.

Senioriliikkeen hallitus on keväällä 2009 kirjoittanut kirjeen Eduskunnan oikeusasiamiehelle siitä, että lääninhallitusten kautta tehtävä selvitys vanhusten hoidon tilasta ei ole kattava. Eduskunnan oikeusasiamies on syksyllä 2009 pyytänyt Senioriliikkeen hallituksen jäseniä keskustelemaan kanssaan vanhusten hoidon tilasta. Kolme hallituksen jäsentä on käynyt Eduskunnan oikeusasiamiehen toimistossa ja tuonut esille vanhusten hoidon nurjia puolia. Puhuimme etenkin kemiallisesta sitomisesta eli psyykenlääkkeiden runsaasta käytöstä vanhusten hoidossa. Korostimme myös sitä, että Suomessa on erittäin hyvää vanhusten hoitoa. Ongelmana onkin tasa-arvon puute hoidon suhteen. Vetosimme vahvasti vanhusten tasa-arvon ja oikeuksien puolesta.

Hallitus on syksyllä 2009 käynnistänyt vanhusten hoitoa koskevien hyvien ja huonojen kokemusten keräämisen. Toimistoomme on lähetetty kohtalaisen paljon kirjoituksia vanhusten

hoidosta. Keräämme niitä edelleen. Tarkoituksena on analysoida kirjeet ja kirjoittaa niistä kirja. Toivomme jäsenten olevan aktiivisia kirjoittamaan kokemuksiaan ja kannustamaan muitakin suomalaisia kirjoittamaan omista kokemuksistaan.

Senioriliike on Suomen Senioriasianliiton jäsen. Senioriasianliitto on saanut pysyvän lahjoituksen Marja-Terttu Tanttiselta. Tämän lahjoituksen turvin ja Marja-Terttu Tanttisen toivomuksesta Senioriasianliitto palkitsee vuosittain hyvän seniorityön tekijän tai tekijäryhmän. Palkinto jaetaan ensimmäisen kerran helmikuussa 2010. Ehdotuksia palkinnosta voi tehdä Senioriasianliiton hallituksen jäsenelle, Senioriliikkeen varapuheenjohtaja Aulis Mäkiselle. Palkinto annetaan aktiiviselle toimijalle tai työryhmälle, joka on kyseisen vuoden aikana tehnyt tärkeää työtä senioreiden tai vanhusten hyväksi. Toivon, että Senioriliikkeen jäsenet tekevät ehdotuksia ja kertovat tästä palkinnosta.

Hallituksen ohjaamien työryhmien työskentelyä on pyritty käynnistämään kuluneen vuoden aikana. Tämä ei kuitenkaan ole onnistunut. Keskeisin syy on yhdistyksemme ”nuoruus”. Toimiston ja toiminnan organisoiminen ovat vieneet hallituksen jäseniltä runsaasti aikaa tänä ensimmäisenä toimintavuonna, eikä työryhmätyöskentelyä ole ehditty käynnistää.

Senioriliikkeellä on edessään paljon haasteita. Tulevana vuonna 2010 meidän pitää määritellä yhdistyksemme järjestöpoliittiset tavoitteet. Senioreiden ja vanhusten aseman ja ihmisoikeuksien parantamisessa on paljon tehtävää. Kaikkea emme pysty tekemään. Meidän on priorisoitava ja priorisoinnin perusteella asetettava tavoitteemme. Tämän jälkeen on määritettävä keinot, millä pyrimme saavuttamaan tavoitteemme. Järjestöpoliittisen strategian laadinnan tulee käsittää myös mahdollisten tulevien ongelmien sekä niiden ratkaisemisen analyysi.

Suomen väestön nopea vanheneminen sekä yleismaailmallinen taantuma johtavat siihen, että vapaaehtoistyön merkitys vanhusten hoidossa tulee korostumaan entisestään. Tämä on syytä muistaa tavoitteitamme ja keinojamme määrittäessämme. Korostan vapaaehtoistyön kolmea tärkeää tehtävää. Vapaaehtoistyön tulee toimia ikääntyvien toimintakyvyn säilymisen edistämiseksi. Toinen tärkeä tehtävä on huonokuntoisten vanhojen ihmisten oikeuksien puolustaminen. Kolmanneksi tehtäväksi voidaan määritellä senioreiden, erityisesti kaikista huonokuntoisimpien iäkkäiden tukeminen ja tämän toteuttamiseksi tarvittavien tukiverkoston rakentaminen, mistä käytän nimitystä seniorivertaisukitoiminta. Meissä ikääntyvissä ja senioreissa on mittava määrä pitkälle koulutautuneita ja runsaan kokemuksen omaavia henkilöitä, joilla on voimavaroja tukea huonokuntoisempia kumppaneitamme monella tavalla. Näille perusteille ajattelen Senioriliikkeen järjestöpoliittisen strategian rakentuvan. Pidän tärkeänä sitä, että me seniorit ”otamme itse ohjat käsiimme” asemamme parantamiseksi.

Työläisten asemaa ei paranna muut kuin työläiset, yrittäjien asemaa ei paranna muut kuin yrittäjät, naisten asemaa ei paranna muut kuin naiset. Senioreiden ja vanhusten asemaa ei paranna muut kuin seniorit ja vanhukset itse.

Senioriliike on valtakunnallinen järjestö. Alueellisen ja paikallisen toiminnan käynnistäminen tulee olla keskeinen pohtimisen aihe vuonna 2010. Tässä tarvitaan kaikkien jäsenten välistä keskustelua ja kaikkien aktiivisia tekoja. Hallituksen on tuettava paikallisen toiminnan kehittämistä, mutta toiminnan tulee rakentua paikallisiin tarpeisiin. Olen sitä mieltä, että emme perusta paikallisia tai alueellisia itsenäisiä senioriyhdistyksiä, vaan pyrimme rakentamaan organisaatiomme alueellisten tai paikallisten toimintaryhmien kautta. Korostan yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa. Joillakin paikkakunnilla Senioriliikkeen jäsenet voisivat ryhtyä yhteistyöhön iäkkäiden hyväksi toimivien paikallisten yhdistysten kanssa ja rakentaa paikallistoimintaa tällä perusteella.

Senioreiden ja vanhusten oikeuksien ja palveluiden seuranta valtakunnallisella tasolla kuuluu hallituksen keskeisiin tehtäviin. Hallituksen on aktiivisesti otettava kantaa epäkohtiin, ja kansalaisjärjestönä meidän on tehtävä ehdotuksia epäkohtien poistamiseksi. Hallituksen tulee myös pyrkiä valtakunnalliseen yhteistyöhön iäkkäiden hyväksi toimivien muiden järjestöjen kanssa.

Toimiston vakinaistaminen ja rahoituksen järjestäminen tulevat kuulumaan hallituksen tehtäviin vuonna 2010. Meidän tulee perustaa aktiivisesti toimivia työryhmiä valmistelemaan keskeisinä pitämiämme asioita hallituksen käsittelyyn. Itse pidän senioreiden monimuotoisten asumisjärjestelyjen pohtimista kiireellisenä tehtävänä, mitä varten tarvitsemme yhden työryhmän.

Kuluva vuosi on osoittanut Senioriliikkeen tarpeellisuuden. Epäkohtia on, ja niiden korjaamiseen tarvitaan joukkovoimaa. Senioriliikkeen jäsenmäärän kasvattaminen on kaikkien jäsentemme yhteinen tehtävä. Meitä kuunnellaan jo nyt, vaikka jäsenmäärämme on vasta 1987 henkilöä. Painoarvomme kasvaa, kun jäsenmäärämme kasvaa kymmen- tai satakertaiseksi nykyisestään. Jokaisen jäsenemme työtä tarvitaan Senioriliikkeen toiminnassa.

Hyvää joulunalusaikaa ja voimia kaikille jäsenillemme!

Turussa 24.11.2009

Sirkka-Liisa Kivelä
puheenjohtaja